

Riigireformi SA

Riigiuuenduse ettepanekud selleks,
et Eesti oleks hästi juhitud ja ergas riik,
mis teenib oma rahvast

Reformipaketi II osa:
täidesaatev võim, avalik haldus ja ametnikkond
29. oktoober 2018

Vabariigi valitsus ja peaminister

Kasu inimesele ja ühiskonnale: ühendatud valitsusasutuse kasu Eesti inimesele on sihipärasem, kiiremini tegutsev ja paindlikum riigijuhtimine – valitsus on valija mandaadiga ühtne meeskond, kel on ühised eesmärgid ja pikk plaan.

Sellise valitsuse juhtimisel saavad ühiskondlikud probleemid kärmemad ja paindlikumad lahendused. Valitsusel ja neid toetavatel ametnikel on rohkem teadmisi, otsustusõigust ning jõudu ühiseks pika visiooniga strateegiliseks juhtimiseks.

Teeme ettepaneku valmistada ette ministeeriumite konsolideerimine ühtseks valitsusasutuseks (Riigivalitsuseks) ja selle lahenduse realiseerimiseks vajalikud Põhiseaduse muudatused.

Asutada ühtse valitsusasutuse (Riigivalitsuse) koosseisus peaministri otsealluvuses Riigikantselei strateegiabüroo, Riigikogu Arenguseire Keskuse ja Eesti Panga analüüsikompetentsi baasil Eesti Vabariigi Strateegiakeskus.

Muuta (täpsustada) Põhiseaduse § 94 lg-s 2 sätestatud põhimõtet, mille kohaselt minister juhib ministeeriumit.

Soovitame piirata Vabariigi Valitsuse koosseisu peaministri ja kuni kümne ministriga.

Parimate võimalike ministrite leidmiseks seada sisse ministrikandidaatide kvalifikatsiooni nõuded, kohustuslik ärakuulamine Riigikogu asjakohases komisjonis ning avalik ärakuulamine Riigikogu täiskogu istungil.

Vabariigi valitsus ja peaminister

Soovitame riigireformi ajaks seada sisse riigihalduse (reformi) ministri amet või anda vastavad konkreetsed ülesanded ühele ministrile.

Seada tähtajaline piirang kõrgemate riigiametnike teenistusele ühes ametkonnas ning juurutada laialt ametnike horisontaalse liikumise mudel, kaaludes ühel ja samal ametikohal töötamise tähtaja piirangu sisseseadmist, näiteks valemi kaks korda viis aastat põhimõttel.

Leiame, et ministeeriumites tuleks lahutada valdkondade juhtimine ja majandustegevuseks lubade andmine.

Parandada juhtimise kvaliteeti, seades ametnikkonna ette konkreetsed mõõdetavad eesmärgid ja prioriteedid, ning vähendada tegevuste killustatust.

Vabariigi valitsus ja peaminister

Soovitame radikaalselt vähendada ministeeriumitest alamal seisvate asutuste, eelkõige sihtasutuste arvu ning nende koosseise. Vaadata üle eri ministeeriumite, asutuste ja institutsioonide täidetavaid ülesandeid eesmärgiga vähendada dubleerimist ja viia läbi konsolideerimine seal, kus vajalik ja võimalik.

Analüüsida Eesti Panga, Finantsinspektsiooni ja Rahandusministeeriumi funktsioone ning välistada nende tegevuses dubleerimine.

Konsolideerida ja vähendada Euroopa Liidu vahendite administreerimise üksusi, ühtlustada menetlusi ning oluliselt vähendada põhitegevusega mitteseotud personali.

Teeme ettepaneku tippametnike värbamisel viia sisse personalifirmade kasutamise süsteem ning personalifirmade soovitude alusel ametisse palkamise otsuste tegemisel „nõustu või selgita“ põhimõte.

Tippametnikele (kantslerid, asekanclerid ja peadirektorid) anda vabadus oma meeskonna komplekteerimisel, viies samas sisse nn vanaisa printsiibi.

Ametnikkond ja haldus

Kasu inimesele ja ühiskonnale: inimese ja riigi suhtlemine muutub kiiremaks, vähem aega ja raha nõudvaks. Inimene ei pea palju orienteeruma keerulises ametkondade ja nõuete rägastikus, ametnikud vastavad talle kiiremini, selgemalt ja arusaadavamalt.

Inimeste ja ettevõtete elu lihtsustavad uuenduslikud avalikud teenused ja töövõtted uute tehnoloogiate abil – nt e-maksuameti analoogi viimine teistesse eluvaldkondadesse. Inimeste vajadustest lähtuvalt kasutatakse e-riigi võimalusi maksimaalselt.

Riigikogul anda Vabariigi Valitsusele ülesanne ette valmistada (Hollandi eeskujul) nelja aasta jooksul halduskoormuse ca 25% vähendamise kava ning esitada see Riigikogule kinnitamiseks 2019. aasta jooksul.

Soovitame võimaldada konkurentsi avalike teenuste osutamisel.

Haldusmenetluses rakendada maksimaalselt *lex silencio positive* (tähtajaks saabumata vastust loetakse positiivseks vastuseks) printsiipi, viies vajaduse korral õigusaktidesse sisse asjakohased muudatused.

Teeme ettepaneku avalike teenuste osutamisel käsitada laiemalt nn EAST (easy, attractive, social, timely) põhimõtet kombineerituna digiühiskonna võimalustega.

Määratleda mittestrategilised avalikud teenused ja anda nende pakkumine üle erasektorile.

Leiame, et üldisi haldusmenetluse tähtaegu tuleks kaks korda vähendada, lihtsustada ja vähendada nõudeid ja sellega kaasnevat bürokraatiat.

Ametnikkond ja haldus

Teeme ettepaneku näha halduskoormuse vähendamise kavas muu hulgas ette:

Riigijuhtimises laiemalt nüüdisaegsete uuenduslike digilahenduste kasutusele võtmist.

Alles jäävate ametnike/töötajate palkade tõstmine vabaneva raha arvelt.

Avaliku võimu sektoris, sealhulgas riigi osalusega asutatud sihtasutustes töötavate ametnike ja/või sisuliselt ametnike ülesandeid täitvate töötajate arvu (v.a riigi toimimiseks vältimatult vajalikud riigipalgalised, nagu politseinikud, kaitseväelased, päästjad, õpetajad, arstid jne.) ning kohaliku omavalitsuse üksuselt palka saavate ametnike arvu vähendamist kaheksa aasta jooksul ca 50% võrra; selle eesmärgi täitmiseks teha Riigikontrollile ülesandeks kaardistada ja analüüsida, millistest asutustest ja millises proportsioonis on võimalik ametnikke vähendada.

Riiklike registrite arendamine selliselt, et isikult nõutakse andmete esitamist vaid ühel korral (nn *one-shop-stop* printsiip).

Valdavalt avalikke funktsioone täitvate ja riigieelarvest finantseeritavate, riigi poolt või riigi osalemisel asutatud sihtasutuste oluline konsolideerimine, likvideerimine või nende täidetavate funktsioonide üleandmine erasektorile.